

мітним: забруднення фізичними тілами (осколки пляшок, шматки паперу і т.ін.) або речовинами (метан в атмосфері або солі Плюмбуму у воді). Чи згодні ви з тим, що більш помітні забруднення є і більш шкідливими?

Варіант 2. 1. Користуючись додатковими джерелами інформації, установіть економічну вигоду від виготовлення штучної вовни з полістиролу, отриманого з 1 т нафти і 1 т вторинної сировини. 2. Чи можна вважати частиною мінерально-сировинної бази України ті запаси відходів, які можуть бути вторинними ресурсами? Кому і чому буде краще, якщо в нашій країні зростуть масштаби вторинної переробки мінерально-сировинних ресурсів? Кому і чому буде гірше? 3. Сформулюйте висновок щодо ефективності переробки вторинної сировини для поліпшення екологічного стану довкілля;

в) задачі, які вимагають від учнів самостійного формулювання проблеми і її розв'язку (вид діяльності учня – пошукова з елементами творчості; наприклад, завдання на складання задач).

Зазначимо, що під час виконання учнями зазначених типів проектів формуються знаннєвий, діяльнісний і ціннісний складники предметної хімічної компетентності і ключові компетентності.

Можна констатувати, що міні-проект як метод навчання є можливим й ефективним під час проведення занять на курсах за вибором.

¹ Вороненко Т. І. *Методичні засади реалізації екологічної складової курсу хімії на факультативних заняттях в основній школі* : дис. ... канд. пед наук : 13.00.02. Київ, 2010. 276 с.

² Грабовий А. Експериментальні задачі з хімії: теорія і методика. *Біологія і хімія в школі*. 2007. № 3. С. 22–28.

³ Гоменюк Г. В. *Методичні засади реалізації компетентнісного підходу в навчанні алгебри учнів основної школи* : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ, 2016. 277 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ФУНКЦІОНАЛЬНО-ВАРІАТИВНИХ ЧИННИКІВ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІ ПОКАЗНИКИ ТЕСТУВАННЯ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Гривко Антоніна,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу моніторингу та оцінювання якості загальної середньої освіти Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

Жук Юрій,

доктор педагогічних наук, завідувач відділу моніторингу та оцінювання якості загальної середньої освіти Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна

Поширеність тестових технологій для оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, використання тестів для подальшого ухвалення рішень щодо тестованих (так звані соціально значущі тести або тести з високими ставками (*high-stakes test*)¹) зумовлює необхідність досліджень, спрямованих на удосконалення методики конструювання інструментарію оцінювання в аспекті врахування функціонально-варіативних чинників, які впливають на результати його застосування. Серед таких чинників

вирізняємо 1) неконтрольовані – характеристики респондентів: особистісні (когнітивний – знання й уміння; афективний – перцептивно-емотивне оцінювання предмета діяльності – тестових завдань) й групові (зокрема, профільність класу); 2) контрольовані: змістові (зміст тестових завдань (ТЗ) і зміст тесту загалом) і зовнішньоорганізовані конструкти тесту (зокрема, формат тестових завдань і форма передбачуваних відповідей).

Для виявлення й аналізу перелічених чинників впливу на результати тестування було проведено низку досліджень, у яких взяли участь 203 учні 8 і 9 класів² (с. 37–40). Аналіз і узагальнення результатів дослідження (а саме – результатів тестування за критеріально-орієнтованими авторськими тестами з української мови; вербально-числових результатів оцінювання учнями запропонованих форматів тестових завдань за методом семантичного диференціала³), опрацьованих за допомогою статистичних методів, зокрема багатовимірного дисперсійного аналізу, факторного аналізу тощо, дало змогу зробити певні висновки.

Когнітивний чинник реалізується в результативних показниках тестування (тестових балах) у середньому на 75 %, що є свідченням наявності впливу на результати інших чинників.

Аналіз афективного чинника засвідчив, що перцептивно-емотивне оцінювання учнями тестових завдань у процесі тестування є інструментальним компонентом мотивації до виконання тесту. З огляду на особливості критеріально-орієнтованого оцінювання, що базується на визначенні рівня оволодіння учнями визначеними в тесті компонентами навчального матеріалу (безвідносно до рівня групових показників із подальшим ранжуванням результатів, як у разі нормативно-орієнтованого тестування), цей висновок є значущим в аспекті структурування тесту – доцільним є поєднання ТЗ різних форматів і різної когнітивної складності в одному тесті як для формування позитивних настанов і мотиваційного оптимуму в процесі їх виконання учнями, так і для перевірки й уточнення результатів тестування.

Вплив профільності навчання на результати тестування залежить від предметного поля оцінювання – у предметному полі української мови показники сили впливу цього чинника на результати різних вибірок (класів різних профілів і освітніх рівнів) є близькими й тенденційно подібними, що пояснюється наявністю в навчанні й побуті постійної діяльнісної опори в оволодінні й використанні мови.

Сила впливу чинника «формат тестового завдання» виявляється на рівні 33 % і змінюється відповідно до варіацій поєднання різних форм завдань в одному тесті. У процесі аналізу цього чинника визначено, що найбільшою діагностичною точністю, що (крім відповідності психометричним критеріям якості – надійності, валідності тощо) визначається найменшим виявом сили впливу на результати тестування (до 11 %), характеризується тест, у рамках якого поєднуються такі форми ТЗ: 1) закриті завдання за текстом, що передбачають вибір однієї правильної відповіді (Z_{3T}) + відкриті завдання, що передбачають конструйовану учнями відповідь (В) – середня сила впливу на результати 8,4 %; 2) завдання на встановлення відповідностей (Z_B) + (В) – 6,0 %; 3) (Z_{3T}) + закриті з вибором однієї і кі-

льких правильних відповідей (З) – 4,7 %. Поєднання завдань, що значно знижує діагностичну точність результатів тестування: (З)+(З_В) – середня сила впливу 40 %; (З_Т)+(З)+(З_В) – 38 %; (З_Т)+(З_В) – 31 %.

Необхідно зазначити, що наведені результати є попередніми й потребують уточнення. Так, тест складався із 4 блоків, що містили однакову кількість ТЗ різних форматів, спрямованих на перевірку засвоєння учнями одних і тих самих навчальних конструктів, однак ці завдання характеризувались різним ступенем когнітивного й операційно-діяльнісного навантаження, що унеможливило дихотомічне оцінювання виконання тесту й, відповідно, ускладнило порівняння ТЗ різних форматів. Тому для подальшого дослідження необхідним є розроблення дихотомічних завдань різних форматів і конструювання тестів із різним співвідношенням таких завдань для вивчення впливу чинника «структура тесту» на результати тестування.

У процесі аналізу відомостей дослідження також визначено, що на результати тестування водночас з усіма іншими (аналізованими раніше) впливає «невиявлений» чинник, показник сили впливу якого досягає 42 % і не залежить від інших чинників (когнітивних характеристик тестованих, освітнього рівня, профільності класу). Високий показник сили впливу цього чинника зумовлює необхідність подальших наукових пошуків, спрямованих на його вивчення та аналіз у аспекті представленого дослідження.

¹ Большакова И. Г. *Ошибки в разработке и применении тестов на владение иностранным (английским) языком* : дисс. ... канд. пед. наук : 13.00.02 – теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки). Санкт-Петербург, 2017. 183 с.

² Гривко А. В., Жук Ю. О. Виявлення й аналіз чинників впливу на результати підсумкового тестування випускників гімназії. *La science et la technologie à l'ère de la société de l'information: coll. de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» з avec des matériaux de la conf. scientifique et pratique internationale*, Bordeaux, 3 mars, 2019. Bordeaux : OP «Plateforme scientifique européenne», 2019. V.5. P. 37–40.

³ Osgood Ch. E., Suci G. J., Tannenbaum P. *The Measurement of Meaning*. USA, University of Illinois Press, 1957. 348 p.

МІЖПРЕДМЕТНІ ЗВ'ЯЗКИ – КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК ОСУЧАСНЕННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Жукова Алла,

кандидат педагогічних наук,

директор гімназії міжнародних відносин № 323

з поглибленим вивченням англійської мови м. Києва, Україна

Питанням інтегрованого навчання та організації міжпредметних зв'язків на уроках присвячено багато праць українських дослідників. Так, наприклад, уроки інтегрованого змісту та уроки з використанням міжпредметних зв'язків О. Савченко розглядає як різні дидактичні поняття, оскільки міжпредметні зв'язки передбачають включення в урок запитань і завдань з матеріалу інших предметів, що мають допоміжне значення для